

บทที่ 1

บทนำ

ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้นมากมาย กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม รวมทั้งการจัดระเบียบ เศรษฐกิจการค้าโลกใหม่ การพัฒนาขีดความสามารถในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี สารสนเทศและวิทยาการคอมพิวเตอร์ ได้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการปรับปรุง กระบวนการ ระบบ และวิธีการทางการศึกษา การเผยแพร่สารสนเทศและองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นทั้งในรูปแบบและกระบวนการที่แตกต่างจากเดิม นอกจากนี้ความจำกัดของทรัพยากรจากสภาวะตกต่ำทาง เศรษฐกิจของประเทศ ได้ส่งผลกระทบต่อในวงกว้างทั้งด้านเศรษฐกิจโดยรวมและด้านสังคมอันเกิดจาก ปัญหาการว่างงาน ปัญหาความยากจน ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนให้ทันเวลา ทั้งนี้เพื่อรักษาขีดความสามารถและพัฒนาศักยภาพของ กำลังคนในการแข่งขันกับนานาประเทศ และตอบสนองต่อความต้องการการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบที่มีมากขึ้น การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา จึงต้องปรับเปลี่ยนทั้งกระบวนการเรียนการสอน เป้าหมาย วิธีการสอน รวมทั้งต้องมุ่งเน้นการสร้างนิสัยใฝ่รู้ การเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งนี้เพื่อให้สามารถก้าวทันการขยายตัวขององค์ความรู้ที่พัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางวิทยาการ และในขณะเดียวกันต้องสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมภายในด้วย สาระสำคัญของแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554 ได้ปรับกระบวนการพัฒนาให้เป็นไปตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์เพื่อมุ่งพัฒนาประเทศไทยสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” (1) ในขณะที่ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งถือว่าเป็นแม่บท สำคัญในการจัดการศึกษาของชาติในอนาคต และเป็นเครื่องกำหนดทิศทางของชาติในอนาคต ได้ กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาไว้ว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย และจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งพาตนเอง มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (2)

ในด้านสุขภาพ เกิดวิกฤตด้านสุขภาพขึ้นภายในประเทศที่สะท้อนความล้มเหลว ของระบบสุขภาพแบบเดิม ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก แต่ให้ผลตอบแทนด้านสุขภาพต่ำกว่าที่ควรเป็น ในขณะเดียวกันโรคและปัญหาที่คุกคามสุขภาพเปลี่ยนแปลงยุ่งยากไม่สามารถแก้ไขด้วยระบบวิธีการและ

องค์ความรู้เดิม ๆ จึงทำให้เกิดพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติขึ้น แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้นำแนวคิดหลัก “จากเศรษฐกิจพอเพียงสู่ระบบสุขภาพพอเพียง” และ “สุขภาพดีเป็นผลจากสังคมดีหรือสังคมแห่งสุขภาพ” มากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ระบบสุขภาพไทยว่า “มุ่งสู่ระบบสุขภาพพอเพียง เพื่อสร้างให้สุขภาพดีบริการดี สังคมดี ชีวิตมีความสุขอย่างพอเพียง” (3) เพื่อสร้างทิศทางในการสร้างระบบสุขภาพพอเพียง จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาดังเช่น ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างระบบบริหารสุขภาพและการแพทย์ที่มีผู้รับบริการอุ่นใจ ผู้ให้บริการมีความสุข เน้นการพัฒนาระบบบริหารสุขภาพที่ใส่ใจต่อความทุกข์ยากและความลำบากใจทั้งในส่วนของผู้รับบริการ และผู้ให้บริการ โดยสร้างระบบจัดการที่เป็นธรรม มีความเห็นอกเห็นใจกัน และมีความภาคภูมิใจ และมีความพึงพอใจในประสิทธิภาพ และคุณภาพมาตรฐานการบริการร่วมกันภายใต้การสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ซึ่งยุทธศาสตร์นี้มีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์และเป้าหมายที่สอดคล้องกับภารกิจของ สถาบันอุดมศึกษา คือ เร่งผลิตและพัฒนากำลังด้านสุขภาพให้มีปริมาณและคุณภาพเหมาะสมกับ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและเน้นให้มีการกระจายกำลังคนให้เกิดความเป็นธรรมทั่วถึง และ ยุทธศาสตร์ที่ 6 : การสร้างระบบคุณภาพฐานความรู้ด้วยการจัดการความรู้ สร้างระบบการจัดการที่เน้น การใช้ความรู้เป็นรากฐานการตัดสินใจ ด้วยการสร้างวัฒนธรรมการวิจัย และการจัดการความรู้ในทุกระดับ องค์กรด้านสุขภาพ ซึ่งยุทธศาสตร์นี้ มีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์และเป้าหมายที่สอดคล้องกับภารกิจของ สถาบันอุดมศึกษา ในข้อที่ว่าเพื่อสนับสนุนให้เกิดกับองค์กรเรียนรู้และการประยุกต์ใช้ แนวคิดการจัดการ ความรู้ในองค์กรด้านสุขภาพต่าง ๆ เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ในทุกระดับ มีการพัฒนาองค์กรเรียนรู้ และการประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการความรู้ในองค์กรด้านสุขภาพต่าง ๆ เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ และการนำความรู้และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานในทุกระดับ

คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้จัดตั้งโดยพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2539 และได้เปิดรับนักศึกษา สาขาเทคนิคการแพทย์ ในปีการศึกษา 2539 ต่อมาได้เปิดรับ นักศึกษาสาขาวิชากายภาพบำบัดในปี 2541 ซึ่งมีการจัดทำหลักสูตรกายภาพบำบัด เพื่อเป็นการ เตรียมการจัดการ การเรียนการสอนนักศึกษา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประจำหลักสูตรวิทยาศาสตร์ บัณฑิตสาขาวิชากายภาพบำบัดขึ้น เพื่อดำเนินการร่างหลักสูตรที่เหมาะสม จัดประชุมสัมมนา ระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากนักวิชาการทางด้านกายภาพบำบัด และที่เกี่ยวข้องได้ผลิตบัณฑิตรุ่น แรกในปี พ.ศ. 2545 ภาควิชากายภาพบำบัด คณะสหเวชศาสตร์ตระหนักในเรื่องผลิตบัณฑิต กายภาพบำบัด ให้มีความสามารถประยุกต์ใช้วิชาชีพให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง สามารถประกอบ วิชาชีพกายภาพบำบัด อย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพจึงจัดทำหลักสูตรที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุก ๆ ด้าน

การศึกษาเป็นกระบวนการอันต่อเนื่อง มีระบบระเบียบ มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และส่งเสริมให้บุคคลมีพัฒนาการในด้านพุทธิพิสัย เจตพิสัย และทักษะพิสัย อย่างเต็มที่ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล วิชาชีพกายภาพบำบัด เป็นการสร้างศิลปะทางกายภาพบำบัด โดยยึดหลักพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์เข้ามาผสมผสานกันในการส่งเสริม ป้องกัน และดูแลสุขภาพของผู้ป่วย

การพัฒนาการเรียนการสอนหรือพัฒนาหลักสูตร นั้นเป็นการสร้างกรอบการพัฒนาคนเพื่อความเป็นคนและสมาชิกที่ดีของสังคม สามารถเอื้อประโยชน์ต่อสังคมได้ (4) เนื้อหารายวิชา เป็นการกำหนดสาระหรือประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน คำนึงถึงความสำคัญ หรือความจำเป็นที่จะนำไปสู่วัตถุประสงค์และเป้าหมาย มีขั้นตอนลำดับ ทำอย่างต่อเนื่อง ทั้งทันสมัย ปรับเปลี่ยนได้ (5) หลักสูตรจึงจัดอยู่ในรูปของระบบประกอบด้วยปัจจัยเบื้องต้น (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต (product) (6) การใช้หลักสูตรเป็น กระบวนการสำคัญยิ่ง ต้องพิจารณาถึง

1. การบริหารหลักสูตร : การจัดเตรียมบุคลากร ระบบดำเนินการวัสดุ เอกสาร
2. แนวการสอนและการจัดประสบการณ์ ที่สอดคล้องกับจุดเน้นของหลักสูตร ธรรมชาติผู้เรียน และหลักจิตวิทยาการเรียนรู้
3. การจัดลำดับเนื้อหาหรือรายวิชาที่สอน ต้องสอดคล้องกัน จากง่ายไปยาก จากพื้นฐานไปสู่เนื้อหาที่ซับซ้อน คำนึงถึงความต่อเนื่องเชื่อมโยง
4. จัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่จะช่วยเอื้อในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอน
5. สร้างความพร้อมแก่ผู้สอน สร้างความเข้าใจและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์การสอน

การประเมิน เป็นกระบวนการกำหนดคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยอาศัยข้อมูลและเกณฑ์การพิจารณาตัดสิน การประเมินหลักสูตรจึงเป็นกระบวนการตรวจสอบคุณค่า ความเหมาะสม ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของหลักสูตร เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจ

การพัฒนาการเรียนการสอน ควรพิจารณาในด้านต่าง ๆ(7) เช่น

1. วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของหลักสูตรยังเหมาะสมกับสภาพการณ์และสภาวะความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ หรือไม่
2. ผลผลิต (ผู้จบ,บัณฑิต) มีคุณลักษณะต่าง ๆ ตามที่คาดหวังเพียงใด
3. ผลผลิตมีลักษณะสอดคล้องกับความต้องการเพียงใด
4. จุดเน้น วิธีการเรียนการสอนยังสอดคล้องกับวิทยาการในสาขาเพียงใด
5. เนื้อหารายวิชายังทันสมัยหรือไม่

บัณฑิตกายภาพบำบัด จะต้องมีความสามารถรับผิดชอบในการให้บริการสุขภาพอนามัยในฐานะ นักกายภาพบำบัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากจะเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการตรวจ ประเมิน วินิจฉัย วางแผน ดำเนินการรักษาและประเมินผลการรักษา ยังจะต้องมีความสามารถในการ ปรับแต่งการรักษา ได้ตามความเหมาะสม มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาได้ เองอย่างเหมาะสม และเป็นระบบเพื่อให้ประชาชนสามารถดูแลป้องกันสุขภาพอนามัยของตนเองได้อีกด้วย

สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งในการผลิตบัณฑิตออกไปทำงานร่วมกับผู้อื่นนั้น นอกจากบัณฑิตควรเป็น ผู้เพียบพร้อมไปด้วยความรู้ความสามารถ และทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพของตนเองแล้ว ควรจะต้องทำงาน ประสานงานร่วมกับผู้อื่นได้ เพื่อให้บัณฑิตสามารถพัฒนาตนเองก้าวขึ้นสู่ระดับมืออาชีพต่อไป อีกทั้งมี ความตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาบ้านเมือง และอุทิศตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างเต็มที่

ดังนั้น ภาควิชากายภาพบำบัด คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ควรจะมีการ ประเมินบัณฑิตที่จบออกไปในแต่ละรุ่นว่ามีคุณภาพขนาดไหน การประเมินคุณภาพบัณฑิตและนักศึกษา จะช่วยทำให้การเรียนการสอนมีการพัฒนามากยิ่งขึ้น เพื่อให้บัณฑิตที่จบออกไปมีความรู้ความสามารถ ตรงกับความต้องการของสังคม และก้าวเข้าไปสู่ความเป็นสากลมากขึ้น

5. วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาความสอดคล้องของบัณฑิต ทางวิชาชีพกายภาพบำบัด คณะสหเวชศาสตร์ กับ ความต้องการทางสังคม
2. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของความรู้ความเข้าใจในวิชาการกายภาพบำบัดของบัณฑิตกับ ความสามารถในการนำกระบวนการทางกายภาพบำบัดไปใช้ประโยชน์กับสถานการณ์จริง
3. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้ผลิต ได้แก่ อาจารย์ประจำ ผู้ใช้ ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาหรือ นายจ้างของบัณฑิต, บัณฑิตโดยตรง รุ่นแรกจนถึงรุ่นที่ 5, นักศึกษาชั้นปีที่ 4 เกี่ยวกับการจัดการเรียนการ สอนต่อความต้องการของสังคม